

HOOFDARTIKELN

Rotterdam, 1 Mei 1952

IN MEMORIAM PROF. DR. JAN VAN DER HOEVE

MET EEN PLAAT

JAN VAN DER HOEVE werd geboren 13 April 1878 te Santpoort en overleed Zaterdag 26 April 1952 te Leiden. Na het doorlopen van de Hogere Burgerschool te Haarlem, werd hij in September 1894 ingeschreven als student in de geneeskunde te Leiden, alwaar hij 1 Maart 1901 tot arts werd bevorderd.

Reeds als semi-arts werd hij assistent van de hoogleraar KOSTER te Leiden, bij wie hij tot April 1905 bleef. In deze periode valt tevens zijn promotie tot doctor en wel te Bern (1902) op een proefschrift getiteld *Beiträge zur Lehre vom Schielen*. Van 15 April 1905 tot September 1913 was VAN DER HOEVE officier van gezondheid en tevens schoolarts te Utrecht, een gunstige periode voor zijn wetenschappelijke vorming door de samenwerking met MAGNUS en DE KLEYN.

In 1913 werd VAN DER HOEVE benoemd tot hoogleraar in de oogheelkunde aan de Rijksuniversiteit te Groningen als opvolger van professor MULDER, welke leerstoel hij in 1919 verwisselde met die aan de Rijksuniversiteit te Leiden. In Mei 1923 volgde de benoeming tot lid der Koninklijke Akademie van Wetenschappen, afdeling Natuurkunde, waarvan hij in 1926 onder-voorzitter en in 1931 voorzitter werd.

Na de eerste wereldoorlog maakte hij zich zeer verdienstelijk door het weer op gang brengen van de internationale samenwerking op het gebied der oogheelkunde. Het was in hoofdzaak aan zijn streven te danken, dat het internationale Congres voor Oogheelkunde voor de eerste maal weer — en wel te Amsterdam — kon worden gehouden. Voor dit verdienstelijke werk werd VAN DER HOEVE benoemd tot ere-voorzitter van de International Ophthalmological Council.

In de loop der jaren volgde een schier onafgebroken reeks van wetenschappelijke onderscheidingen, waarvan wij als de voornaamste noemen: Doctor of Laws h.c., Edinburgh 1928; med. Doctor h.c., Heidelberg 1936; MACKENZIE medal 1930; DOYNE medal 1932; BOWMAN medal 1932.

Hij was lid of ere-lid van een 25-tal binnen- en buitenlandse wetenschappelijke verenigingen en academies. Vanwege zijn helder oordeel werd hij door de Regering gaarne aangezocht voor het geven van adviezen. Hoe hoog deze werden aangeslagen, blijkt uit de verkregen hoge decoraties: Ridder in de orde van de Nederlandsche Leeuw in 1928, Commandeur in de orde van Oranje-Nassau in 1931, Groot-Officier in de orde van Oranje-Nassau in 1948 bij zijn aftreden als hoogleraar. In 1938 verwierf hij het Kruis van Verdienste van het Nederlandsche Roode Kruis. Voorts was hij begiftigd met tal van buitenlandse riddeorden.

Het behoeft geen nader betoog, dat hij, die zoveel wetenschappelijke onderscheidingen verwerft, wel moet behoren tot de allereersten op het gebied der wetenschap. VAN DER HOEVE kon deze plaats terecht innemen en met ere vervullen, omdat hij was begiftigd met een uitzonderlijk scherp verstand, bijgestaan door een uitstekend geheugen, zowel voor namen als feiten, een vlug begrip, hetwelk hem in staat stelde snel tot het kernpunt van een probleem door te dringen, en een juist combinatievermogen, waardoor de samenhang der dingen gemakkelijk door hem werd gezien en begrepen.

Ik zal mij onthouden hier iets van zijn wetenschappelijke werk aan te stippen, omdat dit te kort zou doen aan de grote waarde ervan, doch ik wil de enkele regels, die mij ten dienste staan, benutten om als leerling en vriend te getuigen van deze voortreffelijke mens.

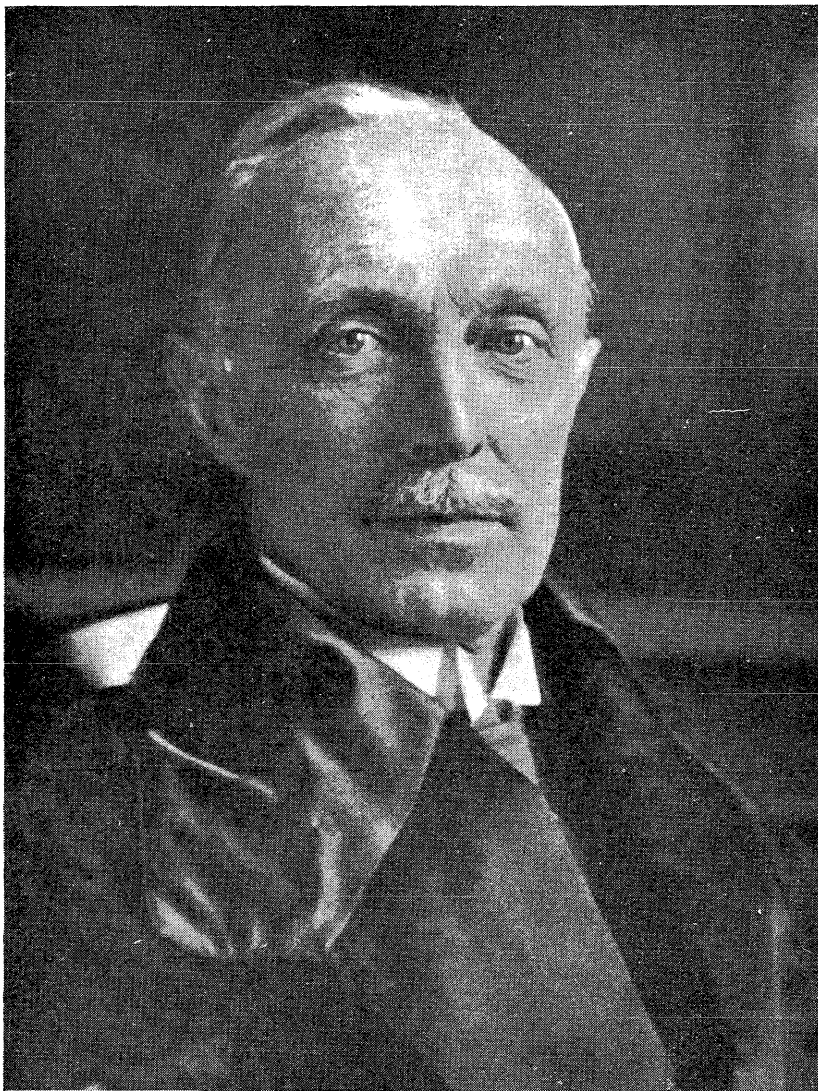
Hij was vóór alles arts, de behandelende dokter, bezield met grote liefde voor de patiënt, die zich aan zijn zorgen had toevertrouwd. Hij was vervuld van een grote drang zijn medemens te helpen en deze tot steun te zijn, begrijpelijk, omdat hij zelf dikwijls steun zocht. Hij had zelf grote behoefte om met zijn vrienden over zijn eigen moeilijkheden, die hem, ondanks zijn schitterende wetenschappelijke loopbaan, voorwaar niet gespaard zijn gebleven, te spreken en kon zich daardoor ook ten volle geven bij het aanhoren van de moeilijkheden in het leven van een ander, zich hier indenken en zoeken naar een oplossing.

Menig onzer heeft in de loop der jaren een brief van VAN DER HOEVE ontvangen, beginnend in deze trant: „Vannacht heb ik lange tijd liggen nadenken over wat je mij gisteren vertelde . . .” Zo was hij bezig met problemen en levensvragen, die zijn leerlingen en vrienden met hem kwamen bespreken.

Hij was mild en welwillend in zijn oordeel, altijd zoekend naar de positieve motieven, die tot een bepaalde gedraging hadden geleid. Waren deze echter duidelijk *niet* aanwezig, dan aarzelde VAN DER HOEVE niet dit onomwonden mede te delen en zijn afkeuring te doen blijken, een veroordeling, die dan dubbel zwaar werd gevoeld doch zonder wrok werd aanvaard, omdat wij ervan overtuigd waren, dat achter alles stond een schier vaderlijke genegenheid. Misschien op een enkele uitzondering na heeft deze instelling van VAN DER HOEVE ertoe geleid, dat er tussen hem en zijn leerlingen een vriendschapsband is ontstaan van een hechtheid en duurzaamheid, zoals zelden wordt gevonden.

Morgen brengen wij hem naar zijn laatste rustplaats, weliswaar met weemoed in het hart om het verlies, maar bovenal vervuld met grote dankbaarheid voor het voorrecht, een deel van onze loopbaan in gezelschap en met de steun van deze grote meester te hebben mogen afleggen.

H. J. FLIERINGA

PROF. DR. J. VAN DER HOEVE †